Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ATHANASIOS RANTOS
14 päivänä lokakuuta 2021 [1]

Yhdistetyt asiat C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU

HM (C-428/21 PPU)
TZ (C-429/21 PPU)
Openbaar Ministerien osallistuessa asian käsittelyyn

(Ennakkoratkaisupyyntö – rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Eurooppalainen pidätysmääräys – Puitepäätös 2002/584/YOS – 27 artiklan 3 kohdan g alakohta ja 4 kohta – Syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamista koskevaa suostumusta koskeva pyyntö – 28 artiklan 3 kohta – Edelleen luovuttamista koskevaa suostumusta koskeva pyyntö – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla – Oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan – Luovutetun henkilön oikeus tulla kuulluksi – Oikeuden käyttöpaikka – Oikeuden käyttämistapa

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävät kaksi ennakkoratkaisupyyntöä, jotka on esittänyt rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat), koskevat lähinnä sitä, miten käytännössä sovelletaan jäsenvaltion oikeusviranomaisille luovutetun henkilön oikeutta tulla kuulluksi, kun hänestä on annettu eurooppalainen pidätysmääräys, ensimmäisessä asiassa tilanteessa, jossa on esitetty puitepäätöksen 2002/584/YOS [2] 27 artiklan 3 kohdan g alakohdassa ja 4 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen suostumusta syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen koskeva pyyntö, ja toisessa asiassa tilanteessa, jossa on esitetty kyseisen puitepäätöksen 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu kyseisen oikeusviranomaisen suostumusta edelleen luovuttamiseen koskeva pyyntö. [3]

2. Tarkemmin ottaen unionin tuomioistuinta pyydetään ottamaan kantaa siihen, missä jäsenvaltiossa ja miten eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella luovutettu henkilö voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi ennen kuin täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa täydentävän suostumuksensa, ja nämä ovat kysymyksiä, joihin ei löydy nimenomaista

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[2] Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 annettu neuvoston puitepäätös (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 annetulla neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584).

[3] Muistutan, että syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamista tai edelleen luovuttamista koskeva suostumus (jäljempänä täydentävä suostumus) on poikkeus säännöstä, jonka mukaan luovutettua henkilöä ei saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen kyseistä luovuttamista tehdystä muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta (jäljempänä erityissääntö).

vastausta puitepäätöksestä 2002/584 tai muusta unionin lainsäädännöstä. Käsiteltävissä asioissa on siis ennen kaikkea täsmennettävä tämän kuulluksi tulemista koskevan oikeuden laajuutta ja toteuttamistapaa siten, että löydetään tasapaino yhtäältä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan järjestelmän – joka perustuu ennen kaikkea vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen – tehokkuuden ja toisaalta luovutetun henkilön perusoikeuksien kunnioittamisen välillä.

3. Tulkitsen jäljempänä asiaa koskevia unionin oikeussääntöjä, luettuina Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) valossa, ja päättelen niistä ensinnäkin alustavasti, että luovutetulla henkilöllä on oikeus tulla kuulluksi ennen kuin täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa täydentävän suostumuksensa; tämän jälkeen katson, että tätä oikeutta on voitava käyttää suhteessa täytäntöönpanosta vastaavaan oikeusviranomaiseen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja sitä voidaan käyttää joko täytäntöönpanojäsenvaltiossa tai pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa; ja lopuksi katson, että kyseistä oikeutta voidaan käyttää tavalla, josta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion ja täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset sopivat keskenään kummassakin maassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella, edellyttäen, että luovutetulle henkilölle taataan tehokas mahdollisuus käyttää tätä oikeuttaan.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus: puitepäätös 2002/584

4. Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan viidennessä, kuudennessa, kymmenennessä ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

– –

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [SEU] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa kyseisen sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

– –

(12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [SEU] 6 artiklassa tunnustettuja ja – – perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. Tässä puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisensa perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa.”

5. Puitepäätöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

6. Puitepäätöksen 3–4 a artiklassa säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomista ja harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista, joita täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on sovellettava tai joita se voi soveltaa.

7. Puitepäätöksen 2 luku, jonka otsikko on ”Luovuttamismenettely”, sisältää puitepäätöksen 9–25 artiklan.

8. Puitepäätöksen 2002/584 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Etsityn henkilön oikeudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun etsitty henkilö otetaan kiinni, toimivaltainen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa hänelle kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tiedon eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja sen sisällöstä sekä hänen mahdollisuudestaan antaa suostumuksensa siihen, että hänet luovutetaan määräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle.

2. Etsityllä henkilöllä, joka otetaan kiinni eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten, on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa ja tulkkia täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.”

9. Puitepäätöksen 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Suostumus luovuttamiseen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos pidätetty ilmoittaa suostuvansa luovuttamiseen, suostumus ja tarvittaessa nimenomainen luopuminen 27 artiklan 2 kohdassa määriteltyyn erityissääntöön vetoamisesta annetaan

täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet, jotta 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen luopuminen hankitaan tavalla, josta ilmenee asianomaisen antaneen ne vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena tästä aiheutuvista seurauksista. Tätä varten etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa.

3. 1 kohdassa tarkoitettu suostumus ja mahdollinen luopuminen merkitään pöytäkirjaan täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä säädettyä menettelyä noudattaen.

_ _”

10. Puitepäätöksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Etsityn henkilön kuuleminen”, säädetään seuraavaa:

”Jos pidätetty henkilö ei 13 artiklassa mainitulla tavalla anna suostumustaan luovuttamiseensa, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan.”

11. Puitepäätöksen 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Luovuttamispäätös”, säädetään seuraavaa:

”1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee päätöksen henkilön luovuttamisesta tässä puitepäätöksessä määritetyissä määräajoissa ja siinä määritetyin edellytyksin.

2. Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3–5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot ja voi asettaa tietojen saamiselle määräajan ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa vahvistettua määräaikaa.

3. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi milloin tahansa toimittaa kaikki käyttökelpoiset lisätiedot täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle.”

12. Puitepäätöksen 2002/584 18 artiklassa, jonka otsikko on ”Tilanne päätöstä odotettaessa”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun eurooppalainen pidätysmääräys on annettu rikossyytteen ajamista varten, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on:

a) joko suostuttava siihen, että etsittyä henkilöä on kuultava 19 artiklan mukaisesti;

b) tai suostuttava siihen, että etsitty henkilö siirretään väliaikaisesti.

2. Pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on keskenään sovittava väliaikaisen siirtämisen edellytyksistä ja kestosta.

3. Väliaikaista siirtämistä koskevissa tapauksissa henkilön on voitava palata täytäntöönpanojäsenvaltioon ollakseen läsnä häntä koskevissa istunnoissa luovuttamismenettelyn puitteissa.”

13. Puitepäätöksen 19 artiklan, jonka otsikko on ”Henkilön kuuleminen päätöstä odotettaessa”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Etsityn henkilön kuulemisen toimittaa oikeusviranomainen jonkin toisen henkilön avustamana, joka nimetään sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jolla on toimivalta pyynnön esittämiseen.

2. Etsityn henkilön kuuleminen toimitetaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja sen edellytykset on määritettävä pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen keskinäisellä sopimuksella.”

14. Puitepäätöksen 3 luku, jonka otsikko on ”Luovuttamisen vaikutukset”, sisältää 26–30 artiklan.

15. Puitepäätöksen 27 artiklassa, jonka otsikko on ”Mahdollinen syytteeseenpano muista rikoksista”, säädetään seuraavaa:

”1. Kukin jäsenvaltio voi ilmoittaa Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle siitä, että sen suostumus syytteeseenpanoa, tuomitsemista tai säilöön ottamista varten vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemiseksi ennen kyseistä luovuttamista tehdystä, muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta katsotaan annetuksi muiden samanlaisen ilmoituksen antaneiden jäsenvaltioiden osalta, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päätä luovuttamisesta tekemässään päätöksessä toisin.

2. Lukuun ottamatta 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tapauksia, luovutettua henkilöä ei saa syyttää, tuomita tai muuten riistää häneltä vapautta ennen kyseistä luovuttamista tehdystä muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta.

3. Edellä olevaa 2 kohtaa ei sovelleta seuraavissa tapauksissa:

a) jos henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua sen jäsenvaltion alueelta, johon hänet on luovutettu, ei ole poistunut sieltä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut alueelle sieltä poistuttuaan;

b) rikoksesta ei voi seurata vapaudenmenetystä käsittävää rangaistusta tai turvaamistoimenpidettä;

c) rikosoikeudenkäynti ei johda henkilön henkilökohtaisen vapauden rajoitusta koskevaan toimenpiteeseen;

d) henkilö joutuu muun kuin vapaudenriiston käsittävän rangaistuksen tai toimenpiteen kohteeksi, mukaan lukien taloudellinen rangaistus tai sellaisen sijasta määrätty toimenpide, vaikka se voisikin rajoittaa hänen henkilökohtaista vapauttaan;

e) henkilö on suostunut luovuttamiseensa sekä mahdollisesti luopunut vetoamasta erityissääntöön 13 artiklan mukaisesti;

f) henkilö on luovuttamisensa jälkeen nimenomaisesti luopunut vetoamasta erityissääntöön tiettyjen luovuttamista edeltäneiden tekojen osalta. Luopumisilmoitus annetaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisille oikeusviranomaisille ja se kirjataan tämän valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Luopumisilmoitus annetaan tavalla, josta ilmenee kyseisen henkilön antaneen sen vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena seurauksista, joita tästä aiheutuu. Tätä varten henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa;

g) henkilön luovuttanut täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa suostumuksensa 4 kohdan mukaisesti.

4. Suostumusta on pyydettävä täytäntöönpanosta vastaavalta oikeusviranomaiselta liittäen pyyntöön 8 artiklan 1 kohdassa mainitut tiedot ja käännös 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Suostumus annetaan, jos rikoksesta, jonka perusteella sitä pyydetään, voitaisiin luovuttaa tämän puitepäätöksen määräysten nojalla. Suostumus on evättävä 3 artiklassa mainituilla perusteilla ja muuten se voidaan evätä ainoastaan 4 artiklassa mainituilla perusteilla. Päätös on tehtävä viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

Edellä 5 artiklassa mainituissa tilanteissa on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion annettava kyseisessä artiklassa säädetyt takuut.”

16. Puitepäätöksen 2002/584 28 artiklassa, jonka otsikko on ”Pidätysmääräyksen mukainen luovuttaminen [edelleen] ja luovuttaminen edelleen kolmanteen maahan”, säädetään seuraavaa:

”1. Kukin jäsenvaltio voi ilmoittaa Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle siitä, että sen suostumus henkilön luovuttamiseen muuhun jäsenvaltioon kuin täytäntöönpanojäsenvaltioon ennen kyseistä luovuttamista tehtyyn rikokseen perustuvan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla katsotaan annetuksi muiden samanlaisen ilmoituksen antaneiden jäsenvaltioiden osalta, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päätä luovuttamispäätöksessään toisin.

2. Joka tapauksessa henkilö, joka on luovutettu eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, voidaan ilman täytäntöönpanojäsenvaltion suostumusta luovuttaa muuhun jäsenvaltioon kuin täytäntöönpanojäsenvaltioon ennen kyseistä luovuttamista tehtyyn rikokseen perustuvan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla seuraavissa tapauksissa:

a) etsitty henkilö, jolla on ollut tilaisuus poistua sen jäsenvaltion alueelta, johon hänet on luovutettu, ei ole poistunut sieltä 45 päivän kuluessa lopullisesta vapauttamisestaan tai on palannut alueelle sieltä poistuttuaan;

b) etsitty henkilö antaa suostumuksensa luovuttamiseen muuhun jäsenvaltioon kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaiseen täytäntöönpanojäsenvaltioon. Suostumus annetaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisille oikeusviranomaisille ja se kirjataan tämän valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Suostumus annetaan tavalla, josta ilmenee kyseisen henkilön antaneen sen vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena seurauksista, joita tästä aiheutuu. Tätä varten etsityllä henkilöllä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa;

c) erityissääntö ei koske etsittyä henkilöä 27 artiklan 3 kohdan a, e, f ja g alakohdan mukaisesti.

3. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen antaa suostumuksensa toiseen jäsenvaltioon luovuttamiselle seuraavien määräysten mukaisesti:

a) suostumusta koskeva pyyntö on toimitettava 9 artiklan mukaisesti liittäen pyyntöön 8 artiklan 1 kohdassa mainitut tiedot ja käännös 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

b) suostumus annetaan, jos rikoksesta, jonka perusteella sitä pyydetään, voitaisiin luovuttaa tämän puitepäätöksen määräysten nojalla;

c) päätös on tehtävä viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta;

d) suostumus on evättävä 3 artiklassa mainituilla perusteilla ja muuten se voidaan evätä ainoastaan 4 artiklassa mainituilla perusteilla.

Edellä 5 artiklassa mainituissa tilanteissa pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on annettava kyseisessä artiklassa säädetyt takuut.

4. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla luovutettua henkilöä ei saa luovuttaa kolmanteen valtioon ilman luovuttaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suostumusta. Suostumus annetaan sitä jäsenvaltiota, josta pyydetty henkilö on luovutettu, sitovien yleissopimusten ja sen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.”

B Alankomaiden oikeus

17. Puitepäätös 2002/584 on saatettu osaksi Alankomaiden lainsäädäntöä luovuttamisesta 29.4.2004 annetulla lailla (Overleveringswet). [4]

18. Luovuttamisesta annetun lain II luvun, jonka otsikko on ”Luovuttaminen Alankomaista”, 1 jaksoon, jonka otsikko on ”Luovuttamisen edellytykset”, sisältyvän 14 §:n 1 ja 3 momentissa, joilla puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 2, 3 ja 4 kohta on saatettu osaksi kansallista oikeutta, säädetään seuraavaa:

”1. Luovuttaminen sallitaan vain sillä yleisellä ehdolla, ettei luovutettavaksi pyydettyä henkilöä vastaan nosteta syytettä, ettei häntä rangaista tai ettei hänen henkilökohtaista vapauttaan muutoin rajoiteta sellaisten tekojen perusteella, jotka on tehty ennen luovuttamisen ajankohtaa ja jotka eivät ole hänen luovuttamisensa perusteena, paitsi jos:

– –

f) siihen on pyydetty tuomioistuimelta etukäteen suostumus, ja tämä suostumus on saatu.

– –

3. Syyttäjä vaatii viimeistään kolmantena päivänä siitä, kun se on vastaanottanut pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen pyynnön saada edellä 1 momentin f kohdassa tai 2 momentin c kohdassa tarkoitettu suostumus, kirjallisesti tuomioistuinta ottamaan pyynnön käsiteltäväksi. Syyttäjä toimittaa sitä varten pyynnön käännöksineen tuomioistuimelle. Tuomioistuin antaa edellä 1 momentin f kohdassa tai 2 momentin c kohdassa tarkoitetun

[4] Stb. 2004, nro 195.

suostumuksen niiden rikosten osalta, joiden perusteella luovuttaminen olisi tämän luovuttamisesta annetun lain nojalla voitu sallia. Päätös pyynnöstä tehdään joka tapauksessa 27 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Syyttäjä ilmoittaa tuomioistuimen päätöksen viipymättä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle."

19. Mainitun lain II luvun 2 jakson, jonka otsikko on "Luovuttamismenettely", C alajaksoon, jonka otsikko on "Luovuttamispäätös", sisältyvän 25 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"1. Luovutettavaksi pyydettyä henkilöä kuullaan julkisesti, paitsi jos hän pyytää asian käsittelyä suljetuin ovin tai jos tuomioistuin määrää painavista, istuntopöytäkirjaan merkittävistä syistä käsittelystä suljetuin ovin.

– –

3. Luovutettavaksi pyydetty henkilö voi käyttää kuulustelussaan oikeudellista avustajaa.

– –"

III Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

A Asia C-428/21 PPU

20. Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari) pyysi 13.4.2021 Alankomaiden viranomaisilta puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 3 kohdan g alakohdassa ja 4 kohdassa tarkoitettua suostumusta syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen HM:n osalta, joka on 25.5.2020 täytäntöön pannun eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla Unkarin viranomaisille luovutettu Nigerian kansalainen, joka on otettu säilöön Unkarissa. Pyyntö esitettiin, jotta HM:ää voitaisiin syyttää muusta kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olleesta rikoksesta, jonka hän oli tehnyt ennen luovuttamistaan.

21. HM ilmoitti kuulemisessaan, ettei hän halua luopua puitepäätöksen 27 artiklan 3 kohdan f alakohdassa säädetyn erityissäännön mukaisesta suojasta.

22. Tässä tilanteessa rechtbank Amsterdam, jonka käsiteltävänä on syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamista koskeva pyyntö, katsoi, että HM:llä on oikeus tulla kuulluksi suostumuksesta kyseisen luettelon laajentamiseen, ja päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 3 kohdan g alakohtaa ja 4 kohtaa, luettuna tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden valossa, tulkittava siten, että:

   – luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pyynnöstä, joka koskee suostumuksen antamista rikosten luettelon laajentamiseen, pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, kun kyseisen jäsenvaltion oikeusviranomainen kuulee häntä siitä, luopuuko hän mahdollisesti vetoamasta puitepäätöksen 27 artiklan 3 kohdan f alakohdassa säädettyyn erityissääntöön, vai siten, että

– kyseisen henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi hänet aiemmin luovuttaneessa jäsenvaltiossa täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa rikosten luettelon laajentamiseen annettavaa suostumusta koskevassa menettelyssä?

2) Jos luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi päätöksestä, joka annetaan puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua suostumusta rikosten luettelon laajentamiseen koskevan pyynnön seurauksena, hänet aiemmin luovuttaneessa jäsenvaltiossa, millä tavoin kyseisen jäsenvaltion on järjestettävä hänelle tämä mahdollisuus?”

B Asia C-429/21 PPU

23. Konings van het Parket van Brussel (Brysselin yleinen syyttäjäviranomainen, Belgia) pyysi 3.5.2021 Alankomaiden viranomaisilta puitepäätöksen 2002/584 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua suostumusta edelleen luovuttamiseen TZ:n osalta, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla Belgian viranomaisille luovutettu Alankomaiden kansalainen, joka on otettu säilöön Belgiassa. Pyyntö esitettiin, jotta TZ voitaisiin luovuttaa Saksan viranomaisille, jotta häntä voitaisiin syyttää muusta kuin Belgiassa annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olleesta rikoksesta, jonka hän oli tehnyt ennen luovuttamistaan.

24. Tässä tilanteessa rechtbank Amsterdam, jonka käsiteltävänä on edelleen luovuttamista koskeva pyyntö, katsoi, että TZ:llä on oikeus tulla kuulluksi edelleen luovuttamisestaan, ja päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko puitepäätöksen 2002/584 28 artiklan 3 kohtaa, luettuna tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden valossa, tulkittava siten, että:

– henkilön, joka on luovutettu pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon ja josta kolmas jäsenvaltio on myöhemmin antanut eurooppalaisen pidätysmääräyksen tätä luovuttamista edeltäneiden rikosten perusteella, on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pyynnöstä, joka koskee puitepäätöksen 2002/58 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun suostumuksen antamista edelleen luovuttamiseen, pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tämän jäsenvaltion oikeusviranomaisessa kolmannen jäsenvaltion antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä, vai siten, että

– kyseisen henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi hänet aiemmin luovuttaneessa jäsenvaltiossa täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa edelleen luovuttamiseen annettavaa suostumusta koskevassa menettelyssä?

2) Jos luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi päätöksestä, joka annetaan puitepäätöksen 2002/584 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua suostumista edelleen luovuttamiseen koskevan pyynnön seurauksena, hänet aiemmin luovuttaneessa jäsenvaltiossa, millä tavoin kyseisen jäsenvaltion on järjestettävä hänelle tämä mahdollisuus?”

IV Kiireellinen menettely unionin tuomioistuimessa

25. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa tarkoitetussa kiireellisessä menettelyssä. Kyseinen tuomioistuin on vedonnut pyyntönsä tueksi siihen, että esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat EUT-sopimuksen kolmannen osan V osaston soveltamisalaan kuuluvan puitepäätöksen tulkintaa.

26. Kiireellisyyttä koskevasta edellytyksestä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut asiassa C-428/21 PPU, että ennakkoratkaisupyynnön esittämispäivänä HM oli tutkintavankeudessa Unkarissa. Kyseinen tuomioistuin on todennut, että jos se antaisi suostumuksensa syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen, HM voitaisiin ottaa tutkintavankeuteen myös luetteloon lisättyjen rikosten vuoksi, mikä voisi johtaa tutkintavankeuden keston pitenemiseen, ja jos hänet tuomittaisiin, hänelle voitaisiin määrätä ankarampi rangaistus. Jos kyseinen tuomioistuin sen sijaan hylkäisi kyseisen luettelon laajentamista koskevan pyynnön, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei lähtökohtaisesti voisi määrätä HM:ää tutkintavankeuteen pyynnössä tarkoitettujen rikosten vuoksi, ja jos hänet tuomittaisiin, kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei lähtökohtaisesti voisi panna täytäntöön näistä rikoksista määrättyä vapausrangaistusta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on katsonut, että unionin tuomioistuimen vastaus ennakkoratkaisukysymyksiin vaikuttaa siten suoraan ja ratkaisevasti siihen, kuinka kauan HM:n säilöönotto Unkarissa kestää.

27. Asiassa C-429/21 PPU ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, että TZ on tällä hetkellä Belgiassa säilöön otettuna odotettaessa sitä, että kyseinen tuomioistuin päättää, antaako se suostumuksensa TZ:n edelleen luovuttamiseen Saksaan Saksan viranomaisten TZ:stä antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla. Kyseinen tuomioistuin on todennut, että unionin tuomioistuimen ratkaisu vaikuttaa siihen, kuinka kauan TZ:n säilöönotto Belgiassa kestää.

28. Näin ollen unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto päätti 29.7.2021 hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön näiden kahden asian käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä. Se päätti myös yhdistää nämä asiat asian käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta sekä tuomion antamista varten ja esittää asianosaisille kirjallisen kysymyksen.

29. Openbaar Ministerie (syyttäjäviranomainen, Belgia), Alankomaiden hallitus ja Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Alankomaiden hallitus on myös vastannut kirjallisesti unionin tuomioistuimen esittämään kysymykseen. Syyttäjäviranomainen, Alankomaiden, Irlannin, Ranskan ja Unkarin hallitukset sekä komissio esittivät suullisia huomautuksia 8.9.2021 pidetyssä istunnossa.

V Asian tarkastelu

30. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ensin, että luovutetun henkilön oikeus tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä kuuluu hänen puolustautumisoikeuksiinsa, jotka ovat erottamaton osa oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan,[5] ja tämän jälkeen se esittää nyt käsiteltävissä kahdessa asiassa kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

[5] Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa julkisasiamies Campos Sánchez-Bordonan ratkaisuehdotukseen Openbaar Ministerie (Asiakirjavääreennökset) (C-510/19, EU:C:2020:494, 87 kohta).

ensimmäisellä kysymyksellään se tiedustelee unionin tuomioistuimelta, missä jäsenvaltiossa kyseisen henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, ja toisella kysymyksellään se tiedustelee, miten tätä oikeutta on voitava käyttää siinä tapauksessa, että oikeus on taattava täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

31. Tältä osin totean heti aluksi, että puitepäätöksessä 2002/584 ei nimenomaisesti säädetä luovutetun henkilön oikeudesta tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä ja että tätä kysymystä ei ole vielä käsitelty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. [6]

32. Ennen kuin ryhdyn tarkastelemaan esitettyjä kahta ennakkoratkaisukysymystä, tutkin siis, onko puitepäätöksen asiaa koskevia säännöksiä, luettuina perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden valossa, tulkittava siten, että luovutetulla henkilöllä on oikeus tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä.

A Luovutetun henkilön oikeus tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä

33. Huomautan, että vaikka puitepäätöksen 2002/584 14 artiklassa säädetään tilanteesta, jossa on annettu eurooppalainen pidätysmääräys, että jos pidätetty henkilö ei anna suostumustaan luovuttamiseensa, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta, kyseisessä puitepäätöksessä ei käsitellä jo luovutetun henkilön oikeutta tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä.

34. Katson kuitenkin, että puitepäätöksen 2002/584 asiaa koskevista säännöksistä, luettuina puitepäätöksen tavoitteiden ja perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden valossa, voidaan tulkinnalla johtaa luovutetun henkilön oikeus tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä.

35. Muistutan ensinnäkin, että vaikka puitepäätöksellä 2002/584 otetaan käyttöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuva rikosoikeudellisten päätösten vapaan liikkuvuuden järjestelmä, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen, [7] siinä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan SEU 6 artiklassa tunnustettuja ja perusoikeuskirjasta [8] ja erityisesti sen 47 artiklan toisesta kohdasta kuvastuvia periaatteita.

36. Unionin tuomioistuin on tältä osin todennut, että oikeus tulla kuulluksi kaikissa menettelyissä, joka on olennainen osa puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevaa unionin oikeuden yleistä periaatetta, joka on vahvistettu perusoikeuskirjan 47 artiklassa, takaa jokaiselle henkilölle mahdollisuuden tehokkaasti ja tosiasiallisesti esittää näkemyksensä hallinnollisessa menettelyssä ennen kuin asiassa tehdään päätös, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti hänen etuihinsa. [9]

37. Toiseksi on todettava aluksi, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että päätös syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamista koskevan suostumuksen antamisesta on eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä

[6] Vaikka julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona totesi täydellisyyden nimissä, että tällainen oikeus on olemassa, ratkaisuehdotuksessaan Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset) (C-510/19, EU:C:2020:494, 84–89 kohta), unionin tuomioistuin ei ottanut kantaa tähän kysymykseen 24.11.2020 antamassaan tuomiossa Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset) (C-510/19, EU:C:2020:953).

[7] Ks. puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan viides, kuudes ja kymmenes perustelukappale.

[8] Ks. puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan 12 perustelukappale.

[9] Ks. vastaavasti tuomio 26.7.2017, Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

erillinen, ja siitä aiheutuu asianomaiselle henkilölle eri vaikutuksia kuin viimeksi mainitusta päätöksestä.[10] Sama koskee mielestäni päätöstä, jolla annetaan suostumus luovutetun henkilön edelleen luovuttamiseen.

38. Tämän jälkeen on todettava, että puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 4 kohdan ja 28 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdan mukaisesti täydentävä suostumus on annettava, jos sitä pyydetään sellaisen rikoksen perusteella, jonka perusteella henkilö olisi luovutettava kyseisen puitepäätöksen nojalla, ja suostumus on evättävä samoilla ehdottomilla kieltäytymisperusteilla ja se voidaan evätä samoilla harkinnanvaraisilla kieltäytymisperusteilla kuin joista säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen osalta kyseisen puitepäätöksen 3 ja 4 artiklassa.

39. Lopuksi on todettava, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ja toisin kuin Unkarin hallitus esitti istunnossa – syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamista ja luovutetun henkilön edelleen luovuttamista koskevat menettelyt ovat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan menettelyn tavoin myös omiaan loukkaamaan luovutetun henkilön vapautta, sillä ne koskevat muuta kuin kyseisen luovuttamisen perusteena ollutta rikosta ja voivat johtaa siihen, että kyseinen henkilö tuomitaan ankarampaan rangaistukseen.[11]

40. Mielestäni on siis rinnastettava toisiinsa yhtäältä oikeus tulla kuulluksi ensimmäisestä luovuttamisesta ja toisaalta oikeus, jota sovelletaan syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajennuksen tai henkilön edelleen luovuttamisen yhteydessä, ja tällä perusteella on katsottava, että luovutettua henkilöä on kuultava täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä samojen vaatimusten perusteella, joiden perusteella luovutettavalla henkilöllä on myös oikeus tulla kuulluksi alkuperäisestä luovuttamisestaan.[12]

41. Näin ollen katson, että puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 3 kohdan g alakohtaa ja 4 kohtaa sekä 28 artiklan 3 kohtaa, luettuina perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden valossa, on tulkittava siten, että luovutetulla henkilöllä on oikeus tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä.

42. Tämän täsmennyksen jälkeen on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset koskevat sitä, missä jäsenvaltiossa ja miten luovutettu henkilö voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi.

B Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

43. Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee sitä, missä jäsenvaltiossa luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä.

[10] Tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset) (C-510/19, EU:C:2020:953, 60 kohta).

[11] Ks. tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset) (C-510/19, EU:C:2020:953, 62 kohta).

[12] Muutenkin on niin, että kun kyseisissä menettelyissä puututaan henkilön oikeuksiin yhtä paljon, jos puitepäätöksen 2002/584 27 ja 28 artiklaa tulkittaisiin siten, että niissä ei anneta luovutetulle henkilölle oikeutta tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä, vaikka puitepäätöksen 14 artiklassa kyseinen oikeus myönnetään pidätetylle henkilölle (ensimmäisestä) luovuttamista koskevasta pyynnöstä, asianomaisia henkilöitä kohdeltaisiin oikeudettomasti eri tavalla kahdessa toisiinsa rinnastuvassa tilanteessa, joissa molemmissa heidän oikeuksiinsa puututaan yhtä paljon, ja tällöin olisi kyseenalaista, soveltuvatko kyseiset säännökset yhteen luovutetun henkilön perusoikeuksien kanssa.

44. Todettuaan, että puitepäätökseen 2002/584 ei sisälly tätä koskevaa sääntöä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on käsitellyt asiassa C-428/21 PPU lähinnä kahta tulkintamahdollisuutta. Ensimmäinen näistä on, että luovutettu henkilö voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, kun kyseisen jäsenvaltion oikeusviranomainen kuulee luovutettua henkilöä siitä, luopuuko hän mahdollisesti vetoamasta puitepäätöksen 27 artiklan 2 kohdassa säädettyyn erityissääntöön. Toinen tulkintamahdollisuus on, että luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täytäntöönpanojäsenvaltiossa menettelyssä, jossa päätetään pyydetyn suostumuksen antamisesta. Tällöin kyseinen oikeusviranomainen voisi kyseisen tuomioistuimen mukaan joko pelkästään tutustua (pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa pidetyn) kuulemistilaisuuden pöytäkirjaan tai pitää kuulemistilaisuuden.

45. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on niin ikään asiassa C-429/21 PPU käsitellyt kahta tulkintamahdollisuutta. Ensimmäinen näistä on, että luovutettu henkilö voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa menettelyssä, joka koskee myöhemmän eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa. Toinen tulkintamahdollisuus on, että luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

46. Huomautan heti alkuun, että ennakkoratkaisukysymys ei koske vain sitä, missä jäsenvaltiossa luovutetun henkilön on fyysisesti voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, vaan se koskee ennen kaikkea sitä, minkä jäsenvaltion tuomioistuimen on varattava luovutetulle henkilölle mahdollisuus tulla kuulluksi. [13]

47. Muistutan tässä yhteydessä ensinnäkin, että puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 4 kohdassa ja 28 artiklan 3 kohdan d alakohdassa viitataan kyseisen puitepäätöksen 3 ja 4 artiklaan, joiden mukaan täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on tarkistettava, ettei asiaan liity eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomia kieltäytymisperusteita, joita sovelletaan myös perusteina evätä täydentävä suostumus. Vaikka otettaisiin huomioon vastavuoroisen tunnustamisen periaate, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisilla ei ole toimivaltaa lausua perusteista evätä täydentävä suostumus. On siis täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen velvollisuutena kuulla luovutettua henkilöä tältä osin täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. [14]

48. Näin ollen on mielestäni ehdottoman tärkeää, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen, tässä tapauksessa Alankomaiden oikeusviranomainen, vähintäänkin osallistuu menettelyyn, jossa luovutettu henkilö käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, kun kyseinen menettely järjestetään pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa – tässä tapauksessa Unkarissa asiassa C-428/21 PPU ja Belgiassa asiassa C-429/21 PPU – tavalla, jota tarkastelen vastatessani toiseen ennakkoratkaisukysymykseen.

[13] Tämä ilmenee myös implisiittisesti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tulkintavaihtoehtojen kuvauksista, kun kyseinen tuomioistuin toteaa, että asiassa C-428/21 PPU luovutettua henkilöä voitaisiin kuulla ”jäsenvaltiossa, joka on aikaisemmin luovuttanut hänet” ja että oikeutta käytettäisiin, kun ”täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi – – tutustua – – [pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa laadittuun] kuulemispöytäkirjaan”.

[14] Kuten julkisasiamies Cruz Villalón totesi kannanotossaan West (C-192/12 PPU, EU:C:2012:322, 87 kohta), vaatimuksella, jonka mukaan edelleen luovuttamiseen on saatava täytäntöönpanojäsenvaltion suostumus, pyritään sellaisessa yksinkertaisessa tapauksessa kuin puitepäätöksen 2002/584 28 artiklan 2 kohdassa on nimenomaisesti esitetty, lähinnä mahdollistamaan se, että tämä voi edelleen valvoa henkilön toiseen jäsenvaltioon luovuttamisen järkevyyttä ja tavoitetta, erityisesti sen vuoksi, että se on jäsenvaltio, joka ensi kädessä takaa luovuttamisen kohteena olevan henkilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamisen ja luovuttamiseen väistämättä kuuluvien rajoitusten noudattamisen. Vaikka mainittu kannanotto koskee suostumusta edelleen luovuttamiseen, samaa periaatetta sovelletaan mielestäni, kun on kyse suostumuksesta syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen.

49. Kun otetaan huomioon tämä tulkinta ja toisin kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on arvioinut ensimmäisen esittämänsä tulkintamahdollisuuden osalta, suhtaudun epäilevästi ajatukseen siitä, että luovutettu henkilö voisi muitta mutkitta käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, kun kyseisen jäsenvaltion oikeusviranomainen kuulee häntä siitä, luopuuko hän mahdollisesti vetoamasta erityissääntöön, tai kun myöhemmästä täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen päättää myöhemmän eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.

50. Kun nimittäin otetaan huomioon, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on edelleen toimivaltainen täydentävää suostumusta koskevassa menettelyssä, jossa sovelletaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädäntöä, on mielestäni ilmeistä, että luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi siten, että hän voi esittää tälle viranomaiselle näkemyksensä syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamisesta tai edelleen luovuttamisesta täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perustellusti toteaa, asiassa C-428/21 PPU pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisella ei ole toimivaltaa lausua syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamisesta, ja asiassa C-429/21 PPU on niin, että kun myöhemmästä täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen päättää myöhemmän eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, se ei välttämättä sovella samoja arviointiperusteita, joita ensimmäisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen soveltaa, kun se päättää, antaako se suostumuksensa edelleen luovuttamiseen.[15]

51. Myöskään se, että puitepäätöksen 2002/584 mukaan luovutettu henkilö voi tietyissä tilanteissa luovuttamisensa jälkeen luopua vetoamasta erityissääntöön tai antaa suostumuksensa edelleen luovuttamiseen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisissa oikeusviranomaisissa kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti,[16] ei mielestäni ole esteenä tälle tulkinnalle. Tämä mahdollisuus, joka on poikkeus säännöstä, jonka mukaan erityissääntöön vetoamisesta luovutaan ja luovuttamiseen suostutaan yleensä täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaisessa oikeusviranomaisessa, on nimittäin siksi perusteltu,[17] että kyseinen henkilö on pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ja että tällaisissa tilanteissa, joissa vain luovutetun henkilön on tehtävä ”päätös”, unionin lainsäätäjä on tehokkuuden nimissä säätänyt siitä, että kyseinen henkilö voi käyttää oikeuksia, joita hän yleensä käyttäisi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisissa viranomaisissa.

52. Toiseksi siitä, missä fyysisessä paikassa luovutetulle henkilölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, huomautan aluksi, että SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu perussopimusten tulkinnasta tai unionin toimielimen, elimen tai laitoksen säädöksen pätevyydestä ja tulkinnasta. Sen sijaan unionin

[15] Näistä syistä katson, että julkisasiamies Campos Sánchez-Bordonan ratkaisuehdotuksessaan Openbaar Ministerie (Asiakirjavääreennökset) (C-510/19, EU:C:2020:494, 90 kohta) omaksumaa kantaa, jonka mukaan puolustautumisoikeuksien noudattaminen täydentävää suostumusta koskevan pyynnön käsittelyssä voitaisiin toteuttaa joko päättämällä asian käsittelemisestä puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan mukaisessa menettelyssä pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tai tarjoamalla henkilölle, joka on jo luovutettu, mahdollisuus vastustaa tätä luettelon laajentamista pidätysmääräyksen antaneessa viranomaisessa ennen kuin tämä lähettää pyynnön täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle, on tulkittava siten, että koska täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on edelleenkin toimivalta täydentävää suostumusta koskevassa menettelyssä, luovutetun henkilön oikeutta tulla kuulluksi ei voida käyttää yksinomaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisessa viranomaisessa vaan kyseisen oikeuden käyttö edellyttää vähintäänkin sitä, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen osallistuu kyseiseen menettelyyn.

[16] Ks. näistä eri tilanteista puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 3 kohdan f alakohta, jota sovelletaan, kun henkilö ei ole luopunut vetoamasta erityissääntöön jo täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa kyseisen puitepäätöksen 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja 28 artiklan 2 kohdan b alakohta.

[17] Ks. puitepäätöksen 2002/584 13 artiklan 1 kohta.

oikeuden soveltaminen yksittäistapauksissa – a fortiori niiden kansallisten säännösten soveltaminen, joita jäsenvaltiot ovat harkintavaltansa puitteissa antaneet unionin säädöskehyksen täytäntöön panemiseksi – on ensisijaisesti kansallisten tuomioistuinten tehtävä.[18] Unionin tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin täsmentää yleiset puitteet ja antaa tarvittaessa ohjeita käytettävissä olevien oikeudellisten välineiden yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa.

53. Tämän täsmennyksen jälkeen katson, että koska puitepäätöksessä 2002/584 ei ole tätä koskevia sääntöjä, siitä, miten luovutettu henkilö voi käytännössä käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, on sovittava täytäntöönpanojäsenvaltion ja pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisten oikeusviranomaisten välisellä sopimuksella menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon, että täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on toimivalta päättää täydentävästä suostumuksesta ja että kyseisten oikeusviranomaisten tekemillä järjestelyillä on kunnioitettava luovutetun henkilön perusoikeuksia ja erityisesti hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan.

54. Myös puitepäätöksessä 2002/584 säädetään toimivaltaisten oikeusviranomaisten yhteistyötilanteista. Siten kyseisen puitepäätöksen 19 artiklan 2 kohdassa säädetään, että odotettaessa päätöstä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta etsityn henkilön kuuleminen toimitetaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ”ja sen edellytykset on määritettävä pidätysmääräyksen antaneen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen keskinäisellä sopimuksella”, ja kyseisen puitepäätöksen 31 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat jatkaa kyseisen puitepäätöksen tekohetkellä voimassa olevien kahdenvälisten tai monenkeskisten sopimusten tai järjestelyjen soveltamista tai tehdä puitepäätöksen 2002/584 voimaantulon jälkeen kahdenvälisiä tai monenkeskisiä sopimuksia tai järjestelyjä sikäli kuin tällaisten olemassa olevien tai uusien sopimusten tai järjestelyjen avulla voidaan syventää tai laajentaa kyseisen puitepäätöksen sisältöä ja sikäli kuin ne entisestään yksinkertaistavat tai muuten helpottavat niiden etsittyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä, joista on annettu eurooppalainen pidätysmääräys.

55. Se, että kyseisen oikeuden käytännön toteuttamistavasta voidaan sopia täytäntöönpanosta vastaavan ja pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen välillä, on lisäksi rikosoikeuden alalla tehtävää oikeudellista yhteistyötä unionissa koskevan järjestelmän luonteen ja logiikan[19] sekä puitepäätöksen 2002/584 – jolla otetaan käyttöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuva rikosoikeudellisten päätösten vapaan liikkuvuuden järjestelmä, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen – hengen mukaista.[20]

56. Erityisesti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tulkintamahdollisuuksista katson yhtäältä, että asian kannalta merkityksellinen unionin sääntely ei suinkaan ole esteenä sille, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän toisen tulkintamahdollisuuden mukaisesti täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen kuulisi luovutettua henkilöä täytäntöönpanojäsenvaltiossa täydentävän suostumuksen antamista koskevassa menettelyssä, vaikka se, että kyseinen henkilö on – kuten on pääasioissa – fyysisesti pidätysmääräyksen

18 Ks. vastaavasti mm. julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus Van Ameyde España (C-923/19, EU:C:2021:125, 49 ja 50 kohta).

19 Ks. esimerkiksi rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä 3.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/41/EU (EUVL 2014, L 130, s. 1) 22 artiklan 5 kohta ja 24 artiklan 3 kohta.

20 Ks. puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan kuudes ja kymmenes perustelukappale.

antaneessa jäsenvaltiossa ja lisäksi säilöön otettuna, merkitsee, että tämä ratkaisu, joka abstraktisti tarkasteltuna olisi välittömin tapa järjestää kuuleminen,[21] on käytännössä erityisen kallis ja vaivalloinen sekä viranomaisten että kyseisen henkilön näkökulmasta.

57. Katson toisaalta, että asian kannalta merkityksellinen unionin sääntely ei ole esteenä myöskään sille, että luovutettua henkilöä voitaisiin kuulla myös pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Se, että täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on toimivalta käsitellä täydentävää suostumusta koskeva pyyntö täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei merkitse, että luovutetun henkilön olisi välttämättä voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi kyseisen jäsenvaltion alueella.

58. Nimittäin sen lisäksi, että puitepäätöksessä 2002/584 kunnioitetaan asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia, sillä – kuten edellä jo totesin – otetaan käyttöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuva rikosoikeudellisten päätösten vapaan liikkuvuuden järjestelmä, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Unionin tuomioistuin on myös jo todennut, että kyseisen puitepäätöksen 27 ja 28 artiklaa ei – koska niissä vahvistetaan poikkeussääntöjä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta – voida tulkita tavalla, joka johtaisi siihen, että vesitettäisiin kyseisen puitepäätöksen tavoite helpottaa ja nopeuttaa luovutuksia jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten välillä sen vastavuoroisen luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä.[22] Päinvastainen tulkinta merkitsisi de facto sitä, että unionissa otettaisiin takaisin käyttöön rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien menettelyjen kaltaiset hyvin vaivalloiset menettelyt, mikä vaarantaisi kyseisellä puitepäätöksellä käyttöön otetun järjestelmän tehokkuuden.

59. Tässä yhteydessä katson myös, ettei unionin oikeus ole esteenä sille, että luovutettua henkilöä kuullaan täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä menettelyssä, jossa hän mahdollisesti luopuu vetoamasta erityissääntöön tai antaa suostumuksensa edelleen luovuttamiseen,[23] edellyttäen, että kyseinen kuuleminen erotetaan selvästi mainituista kahdesta menettelystä ja että asianomainen henkilö on tietoinen siitä, että hänen näkemyksensä täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä esitetään täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle ja se käsitellään täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

60. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että puitepäätöstä 2002/584 ja erityisesti sen 27 artiklan 3 kohdan g alakohtaa ja 4 kohtaa sekä 28 artiklan 3 kohtaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä siinä täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa, jolla on toimivalta käsitellä kyseinen pyyntö, riippumatta siitä, kuullaanko häntä täytäntöönpanojäsenvaltiossa vai pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.

[21] Koska täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on toimivalta tehdä täydentävää suostumusta koskeva päätös täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

[22] Ks. vastaavasti tuomio 24.9.2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Erityissääntö) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, 35 kohta).

[23] Tässä järjestyksessä puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 3 kohdan f alakohdan tai 28 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla.

C Toinen ennakkoratkaisukysymys

61. Toinen ennakkoratkaisukysymys koskee sitä, miten luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä, jos kyseisen henkilön on voitava käyttää tätä oikeuttaan täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

62. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa molemmissa pääasioissa, että luovutettuja henkilöitä ei kutsuttu eivätkä he olleet läsnä tilaisuuksissa, joissa se käsitteli täydentävää suostumusta koskevia pyyntöjä, eikä tilaisuuksissa ollut myöskään heitä edustavaa asianajajaa. Asiassa C-428/21 PPU kyseinen tuomioistuin toteaa myös, että rikosten luettelon laajentamista koskevaa suostumusta koskevaan pyyntöön oli liitetty pöytäkirja pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion (Unkari) oikeusviranomaisen järjestämästä kuulemistilaisuudesta, jossa luovutettu henkilö ilmoitti, ettei hän halua luopua erityissääntöön vetoamisesta.

63. Muistutan aluksi, että unionin oikeuden soveltaminen yksittäistapauksissa on ensisijaisesti kansallisten tuomioistuinten tehtävä ja tässä yhteydessä unionin tuomioistuin voi antaa tarvittaessa ohjeita käytettävissä olevien oikeudellisten välineiden yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa. [24]

64. Tämän täsmennyksen jälkeen katson – vastaavasti kuin katsoin vastatessani ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen [25] –, että kun asiasta ei ole säädetty nimenomaista sääntöä, siitä, miten luovutettu henkilön voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä, on sovittava täytäntöönpanojäsenvaltion ja pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisten oikeusviranomaisten välisellä sopimuksella menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon, että täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on toimivalta päättää täydentävästä suostumuksesta ja että kyseisten oikeusviranomaisten tekemillä järjestelyillä on kunnioitettava luovutetun henkilön perusoikeuksia ja erityisesti hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan.

65. Erityisesti siitä, miten luovutettu henkilö voi käytännössä käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä, katson ensinnäkin, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat – siltä osin kuin se on mahdollista kansallisen lainsäädännön nojalla – tukeutua muihin rikosoikeuden alalla tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskeviin unionin oikeudellisiin välineisiin. Kyseiset viranomaiset voisivat käyttää kyseistä sääntelyä lähtökohtanaan välttääkseen tilanteen, jossa sovellettavien normien erilaisuus tai se, että luovutetulle henkilölle taataan – epäasianmukaisesti ja aikaa vievästi – mahdollisuus käyttää samoja oikeusturvan takeita molemmissa jäsenvaltioissa, joita täydentävää suostumusta koskeva pyyntö koskee, voisivat heikentää eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan järjestelmän tehokkuutta. [26]

66. Totean aluksi, että näihin välineisiin kuuluu esimerkiksi luovutetun henkilön väliaikainen siirtäminen, sellaisena kuin siitä säädetään esimerkiksi direktiivin 2014/41 22 ja 23 artiklassa eurooppalaisen rikostutkintatoimenpiteen toteuttamista varten, [27] vaikka siirtäminen onkin asianomaisille viranomaisille erityisen kallis ja vaivalloinen toimenpide. Erityisen kalliina ja

[24] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 52 kohta.

[25] Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 53–55 kohta.

[26] Muistutan tältä osin, että puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 4 kohdan ja 28 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä on tehtävä päätös viimeistään 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

[27] Katson, että riippumatta siitä, voidaanko tätä direktiiviä soveltaa käsiteltävissä asioissa, minkä Alankomaiden viranomaiset ja komissio ovat kiistäneet huomautuksissaan, mikään ei estä kansallisia viranomaisia lainaamasta sitä menettelyissään, joiden mukaisesti ne panevat eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan järjestelmän täytäntöön.

vaivalloisena voidaan mielestäni pitää myös sitä, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen matkustaisi pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon kuullakseen luovutettua henkilöä.

67. Tämän jälkeen viittaan audiovisuaalisiin lähetysjärjestelyihin ja erityisesti videokokouksiin. Näiden välineiden käytöstä säädetään muun muassa direktiivin 2014/41 24 artiklassa, jonka mukaan oikeusviranomainen voi antaa eurooppalaisen tutkintamääräyksen epäillyn tai syytetyn henkilön kuulemista varten, kun kyseinen henkilö oleskelee toisen jäsenvaltion alueella. En halua puuttua kansallisten viranomaisten toimivaltuuksiin, mutta minusta vaikuttaa siltä, että tämän välineen avulla voidaan erityisen hyvin varmistaa, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa oleva luovutettu henkilö voi käyttää oikeuttaan siihen, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen kuulee häntä ennen kuin se tekee päätöksen täydentävää suostumusta koskevasta pyynnöstä, siirtämättä kyseistä henkilöä täytäntöönpanojäsenvaltioon. [28]

68. Katson lopuksi, että nyt käsiteltävissä asioissa kyseessä olevan kaltaisissa tilanteissa unionin oikeus ei ole esteenä myöskään sille, että luovutettu henkilö voisi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi kirjallisessa menettelyssä. Tällaisesta menettelystä säädetään muun muassa direktiivin (EU) 2016/343 [29] 8 artiklassa, jonka 1 kohdassa tosin säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään, mutta jonka 6 kohdan mukaan kyseinen artikla ei vaikuta kansallisiin säännöksiin, joissa säädetään, että oikeudellinen menettely tai sen jotkin vaiheet ovat kirjallisia, edellyttäen, että tällöin kunnioitetaan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

69. Mielestäni tällaisessa menettelyssä asianomainen henkilö voisi ilmaista mielipiteensä ja täytäntöönpanoviranomainen tehdä päätöksensä kaiken täydentävää suostumusta koskevaa pyyntöä koskevan tiedon perusteella, tämän kuitenkaan rajoittamatta kyseisen viranomaisen mahdollisuutta pyytää lisätietoja pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaiselta oikeusviranomaiselta puitepäätöksen 2002/584 15 artiklan 2 kohdan nojalla.

70. Lisäksi puitepäätöksen 2002/584 tulkitseminen tällä tavalla on mielestäni ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklaa – jota perusoikeuskirjan 47 artiklan toinen kohta vastaa [30] – koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaista.

71. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevassa menettelyssä, johon eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva järjestelmä käytännössä perustuu, ei nimittäin määritellä kantajan yksityisoikeudellisia oikeuksia ja velvollisuuksia eikä siinä ratkaista kysymystä siitä, onko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu rikossyyte perusteltu. [31] Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on joka tapauksessa todennut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa ei määrätä ehdotonta

[28] Huomautan, että oikeudenkäytön digitalisointi, muun muassa käyttämällä videoneuvottelujen kaltaisia etäviestintätekniikoita, kuuluu unionin tavoitteisiin, joilla pyritään vahvistamaan oikeusjärjestelmien kestokykyä ja mahdollisuutta käyttää niitä verkossa ja että komission tarkoituksena on nostaa digitaalinen kanava oletusvaihtoehdoksi unionin jäsenvaltioiden rajat ylittävässä oikeudellisessa yhteistyössä (ks. mm. Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle 2.12.2020 annettu komission tiedonanto COM(2020)710: ”Oikeudenkäytön digitalisointi Euroopan unionissa – Välineet mahdollisuuksien hyödyntämiseen”). Lisäksi Euroopan sähköisen oikeuden toimintasuunnitelmassa vuosille 2019–2023 (EUVL 2019, C 96, s. 9) mainitaan prioriteettina videoneuvottelujen käyttö rajat ylittävissä menettelyissä.

[29] Eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 9.3.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2016, L 65, s. 1).

[30] Ks. perusoikeuskirjan selitykset (EUVL 2007, C 303, s. 17).

[31] Ks. vastaavasti mm. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.2.2015, Trabelsi v. Belgia (CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, 160 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

velvollisuutta julkisen istunnon toimittamiseen eikä vaadita, että istunto olisi välttämättä toimitettava kaikissa menettelyissä.[32] Tästä on todettava, että vaikka unionin oikeudessa voidaan perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaisesti määrätä mainitun 6 artiklan 1 kappaleesta seuraavaa laajemmasta suojasta,[33] unionin tuomioistuin on viitannut edellä mainittuun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja todennut lisäksi, että myöskään perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa tai missään muussakaan perusoikeuskirjan määräyksessä ei määrätä velvollisuutta toimittaa julkinen istunto.[34]

72. Lisään toiseksi, että riippumatta siitä, miten luovutetulle henkilölle käytännössä taataan oikeus tulla kuulluksi, on ehdottoman tärkeää, että sovelletaan takeita sen varmistamiseksi, että luovutettu henkilö voi joka tapauksessa tehokkaasti käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi. Tällaisia takeita ovat mielestäni ennen kaikkea oikeus käyttää avustajaa ja oikeus tutustua olennaisten oikeudenkäyntiasiakirjojen[35] tulkkaukseen tai käännöksiin, kun mainittujen oikeuksien käyttö on tarpeen.

73. Erityisesti oikeudesta käyttää avustajaa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä säädetään muun muassa direktiivin 2013/48/EU[36] 10 artiklassa. Kyseisen 10 artiklan mukaan näissä menettelyissä on ensinnäkin oikeus käyttää avustajaa tehokkaalla tavalla, toiseksi oikeus tavata avustajaa ja pitää tähän yhteyttä sekä kolmanneksi oikeus siihen, että avustaja on läsnä ja osallistuu asianomaisen henkilön kuulemiseen.

74. Jos luovutettu henkilö käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisissa viranomaisissa siten, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei osallistu kuulemistilaisuuteen, mielestäni on myös tärkeää, että kyseisen henkilön toteamukset merkitään pöytäkirjaan, joka toimitetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle ja josta ilmenee, että luovutettua henkilöä on nimenomaisesti pyydetty ottamaan kantaa täydentävää suostumusta koskevaan pyyntöön.[37]

75. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 4 kohtaa ja 28 artiklan 3 kohtaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että kun luovutettu henkilö käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täytäntöönpanojäsenvaltiossa pyynnöstä, joka koskee suostumusta syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen tai hänen edelleen luovuttamiseensa, hän voi käyttää tätä oikeuttaan tavalla, josta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion ja täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset sopivat keskenään kummassakin maassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella, edellyttäen, että luovutetulle henkilölle taataan tehokas mahdollisuus käyttää tätä oikeuttaan.

[32] Näin on esimerkiksi silloin, kun asiaan ei liity istunnon toimittamista edellyttäviä uskottavuuskysymyksiä tai riidanalaisia tosiseikkoja ja tuomioistuin voi ratkaista asian oikeudenmukaisesti ja järkevästi asianosaisten esittämän ja muiden kirjallisten asiakirjojen perusteella (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.11.2006, Jussila v. Suomi (CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, 41 kohta)).

[33] Ks. tuomio 22.12.2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, 49 kohta).

[34] Ks. tuomio 4.6.2015, Andechser Molkerei Scheitz v. komissio (C-682/13 P, ei julkaistu, EU:C:2015:356, 44 kohta).

[35] Tässä tapauksessa tällaisia asiakirjoja ovat erityisesti uudet väitteet, joiden perusteella syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamista ja edelleen luovuttamista koskevat pyynnöt on esitetty.

[36] Oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin 22.10.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2013, L 294, s. 1). Direktiivin 1 artiklan mukaan direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jotka koskevat eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn kohteena olevan henkilön oikeutta käyttää avustajaa.

[37] Tältä osin katson, että unionin oikeus ei ole esteenä sille, että kyseinen pöytäkirja on sen menettelyn pöytäkirja, jossa luovutettu henkilö mahdollisesti luopuu vetoamisesta erityissääntöön tai suostuu edelleen luovuttamiseensa, kunhan menettelyn kyseiset kaksi eri osa-aluetta selvästi erotetaan toisistaan.

VI Ratkaisuehdotus

76. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa rechtbank Amsterdamin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 annettua neuvoston puitepäätöstä 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 annetulla neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, ja erityisesti sen 27 artiklan 3 kohdan g alakohtaa ja 4 kohtaa sekä 28 artiklan 3 kohtaa, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla luovutetun henkilön on voitava käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi pyynnöstä, joka koskee täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen suostumusta syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen tai hänen edelleen luovuttamiseensa, siinä täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa, jolla on toimivalta käsitellä kyseinen pyyntö, riippumatta siitä, kuullaanko luovutettua henkilöä jäsenvaltiossa, josta hänet on aiemmin luovutettu, vai pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.

2) Puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, 27 artiklan 4 kohtaa ja 28 artiklan 3 kohtaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että kun luovutettu henkilö käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi täytäntöönpanojäsenvaltiossa pyynnöstä, joka koskee suostumusta syytetoimien kohteena olevien rikosten luettelon laajentamiseen tai hänen edelleen luovuttamiseensa, hän voi käyttää tätä oikeuttaan tavalla, josta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion ja täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset sopivat keskenään kummassakin maassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella, edellyttäen, että luovutetulle henkilölle taataan tehokas mahdollisuus käyttää tätä oikeuttaan.